

NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 18 / 875	Doknr.: 166
Mottatt: 05 MAR 2019	
Saksbeh.:	Ark.:
Kopi:	Avskr.:

Deres ref.: 18/875-1

Vår ref.: 5217jpl

Dato: 25.02.2019

HØRINGSSVAR NOU 2018:11 NY FJELLOV

Det vises til høringsbrev av 28.08.2018 NOU 2018. 11 Ny fjellov.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag konstaterer at lovutvalget er enstemmig i mange viktige spørsmål. I de sentrale spørsmål utvalget er delt, er det et stort flertall og et lite mindretall. Flertallsforslagene styrker det lokale selvstyret og innebærer overføring av oppgaver fra statlig til lokalt folkevalgt nivå.

- Norsk Bonde- og Småbrukarlag støtter at Fjellova av 1975 og statsallmenningslova av 1991 slås sammen. Statsallmenningene skal forvaltes i et langsiktig perspektiv. Viktig for de bruksberettigede, reindrifta, jakt, fiske, friluft.
- Videreføring av et generelt forbud mot salg av areal. Henger sammen med de bruksberettigedes rettigheter.
- Åpning for utleie av areal og enkelte unntak for salg, videreføres.
- Gode rammer som sikrer de bruksberettigede, samtidig som tida og tilhøva gir rom for ny bruk av areal med bruksrett.

Loven må sikre jordbrukstilknnyttede bruksretter. Slike rettigheter har stor betydning både for jordbruksdrifta og dermed bosetting. Beite, setring, tilleggsjord, hogst. Samtidig må loven utformes slik at bruksberettigede kan utvide/endre sine bruksretter i forhold til tida og tilhøva.

- Tilleggsjord må regnes som en bruksrett. Ikke som i dag, en mulighet fjellstyrene kan gi. Utvisning av tilleggsjord skal håndteres på samme måte som utvisning av beite og seter. Tilleggsjord som ikke er tatt i bruk innen 5 år, bortfaller. Det må kunne utvises tilleggsjord på skogsmark.
- Bruksretter som er foreldet, kan erstattes med nye bruksformer som er i samsvar med utviklingen.

- Setringa går tilbake. Tradisjonell jordbruksdrift bør være tilstrekkelig til å oppfylle bruksretten. Bruksrettene til setra må også kunne utvides i tillegg til de tradisjonelle bruksrettene i takt med utviklinga i landbruket og som en del av gardens næringsutvikling.
- Fallretter til produksjon av strøm i små kraftverk skal betegnes som en bruksrett. Dette er i takt med tida og tilhøva. Da virkesretten alltid har vært et element for å skaffe varme på garden, har nå elektrisitet erstattet ved i mange tilfeller. Det er derfor naturlig at små kraftverk betegnes som en bruksrett i dag. Hvordan og hvem som skal bygge ut (flere bruksretter går sammen, eller fjellstyret) kan reguleres lokalt etter avtale mellom de bruksberettigede og fjellstyret.
- Verdiane som skapes, skal være igjen lokalt der verdiene skapes. Derfor bør loven utvides til å gjelde inntekter fra bolig, næring, alpinanlegg, mobilmaster m.m. I dag tilfaller slike inntekter i sin helhet Statsskog, mens brutto inntekter fra feste for hytter og hoteller deles 50/50 mellom Statsskog- grunneierfondet og fjellkassa.
- Videreføre dagens regler for Innenbygds rettigheter til jakt og fiske og prisrammer.
- Ved sammenslåing av kommuner, skal de «gamle» grensene gjelder.
- Lokal forvaltning er viktig. Økt selvstyre med lokaldemokratisk forankring. De bruksberettigede skal foreslå ovenfor kommunestyret sine representanter i fjellstyre.
- Fjellstyrenes ansatte (Fjellopsynet) er avgjørende for en forsvarlig og effektiv administrasjon av, og oppsyn med statsallmenningene. En ny fjellov må sikre grunnlag for at fjellstyrene kan ha en lokal administrasjon med riktig kompetanse og tilstrekkelig kapasitet. Det er flertall for at videreføring av Fjellopsynet som et helhetlig oppsyn i statsallmenningene, er riktig for å bidra til dette. Flertallet foreslår at ordningen som er nå, i all hovedsak bør føres videre med presiseringer. Ordningen med eget oppsyn i statsallmenningene bør fortsette, og SNO kan fortsette med å kjøpe tjenester fra fjellstyrene. Slik kan en utnytte kompetansen i Fjellopsynet, og ikke minst sikre lokal forankring for oppsynet. Ordningen sikrer at statsallmenningene fremdeles har et feltapparat med nær tilknytning til områdene, og at dette apparatet har god lokalkunnskap. At fjellstyrene har et eget oppsynsapparat sikrer et tilstedeværende oppsyn på statsallmenningene. Det er hensiktsmessig at Fjellopsynet kan utføre flere oppgaver når de er i felt. En slik løsning gir også en miljøgevinst med redusert ferdsel i sårbare områder fordi Fjellopsynet uansett utøver andre oppgaver i de samme områdene.
- Skogen i statsallmenninger med virkesrett, skal forvaltes av fjellstyrene. Skogen kan ved en slik endring bli forvaltet bedre og være et viktig bidrag for å opprettholde den lokale styringen av allmenningene.

- Det opprettes en fellesorganisasjon for fjellstyrene. Disse skal være felles talerør, kompetansesenter, rettlede i økonomiforvaltningen. Finansieres av fjellstyrene og grunneierfondet.
- Setrer i det fri. Fristen, som er 20 år i dag, innskrenkes til 10 år. Fjellstyret kan forlenge fristen under vilkår, ved ny søknad. Setrer som ikke brukes (i friperioden på 10 år) kan pålegges å holde setra i stand, gjerder i orden. Seter som ikke overtas av andre etter 10 år, forvaltes av fjellstyret.
- Muligheten til å feste tomt for seterhus der det ikke lenger er tilknyttet gårdsdrift, må falle bort. Det er ikke ønskelig å få en utvikling av fritidsboliger i seterområder hvor ofte den beste jorda ligger og der det er beitedyr.
- Virkesrettshavere har rett til å hogge og drive fram utvist virke selv. Loven trenger likevel ikke regulere driftsform. Dette kan reguleres i bruksreglene for det enkelte fjellstyre.
- Virkestilskudd: Nytt begrep etter at mye av skogen er fredet og det ikke er mulig å ta ut virke i henhold til virkesretten. Det er likevel viktig at det utvises nye områder for uttak så langt det er mulig og at ikke virkesretten omgjøres til erstatninger i penger.
- Uttak av virke skal brukes i gårdsdrifta, også der det er tilleggsnæring f. eks. til verna bygninger på gården, setra.
- Den nye fjelloven bør også gjelde for statens grunn i Trøndelag, Nordland og Troms
- Fjellkassa må kunne brukes til alle formål som styrker næringsgrunnlaget i bygder med allmenningsbruk.
- Norsk Bonde- og Småbrukarlag krever gjeninnføring av hogstretten i Nord-Trøndelag.

Med vennlig hilsen
Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Olaf Godli

John Petter Løvstad (s.)